

*A WMO főtitkár látogatása a KEI Távérzékelési Főosztályán 1986. július 8-12
Dombai Ferenc, a Főtitkár személyi titkára, Godvin O.P. Obasi WMO főtitkár, Kapovits Albert KEI igazgató*

TÄNCZER TIBOR NYOLCVAN ÉVES

TIBOR TÄNCZER IS 80 YEARS OLD

Sáhó Ágnes

Országos Meteorológiai Szolgálat, saho.a@met.hu

Az Országos Meteorológiai Szolgálat és a Magyar Meteorológiai Társaság 2014. április 28-án, 14:00 órai kezdettel emlékezett meg az OMSZ műholdas tevékenységének 50. évfordulójáról, és ezen a napon köszöntötték dr. Tünczer Tibort, a szakterület egyik legkiválóbb képviselőjét 80. születésnapja alkalmából. Dr. Major György, mint a megemlékezés szervezője, köszöntötte a jelenlévőket, köztük az ünnepeltet, aki előadásában bemutatta az OMSZ műhold-meteorológiai tevékenységének előzményeit, s a fejlesztési eredményeket 1991-ig.

Hogy miként változott ennek a területnek a munkája a további évtizedekben, arról Gerhátné dr. Kerényi Judit beszélt, s ehhez kapcsolódott az OMSZ felszíni távérzékelési tevékenysége, melyet Vadász Vilmos, dr. Dombai Ferenc és dr. Bozó Pál mutatott be.

Tünczer Tibort, aki a műhold-meteorológia tudományának és a hozzá kapcsolódó eszközök és információk operatív felhasználásának hazai úttörője, számos régi kollégája, tanítványa, az általa elért eredmények örökösei köszöntötték a kerek évforduló alkalmából.

Tünczer Tibor 1952-ben érettségizett Újpesten, a Könyves Kálmán Gimnáziumban és 1956-ban végzett az ELTE meteorológus szakán. Hogy kezdődött a műhold-meteorológia iránti szeretete és lelkesedése?

Mindig különös vonzalmat érzett a matematika és a fizika iránt. A meteorológia tudományán belül több terület is érdekelt, de végül az előrejelzési vonalat választotta. Szakdolgozatát is ennek a témának szentelte: „A lehülés mértéke frontmentes éjszakán” címmel.

Abban az időben a végzett meteorológusok mindegyike el tudott helyezkedni, hiszen korábban nem volt meteorológusképzés, így óriási hiány volt ezen a téren. Tünczer Tibor kutatónak jelentkezett, mert már akkor is az elméleti problémák foglalkoztatták, de első próbálkozása nem sikerült. Az előrejelző osztályra kapott beosztást, úgynevezett aero-szinoptikusként. Itt a beérkező magaslégköri megfigyeléseket kellett térképre vinnie, feldolgoznia és véleményezni, hogy mi várható ezek alapján. Ez – bár nem az a terület volt, amit igazán szeretett volna csinálni – mégis meghatározó volt további pályafutása szempontjából.

Tibor életpályáján fontos esemény volt, hogy 1957-ben kijutott a világrúbe az első, ember alkotta tárgy, majd 1960. április 1-én felbocsátották az első meteorológiai műholdat is, amely az amerikai Tiros-1 volt. Dési professzor 1961-ben megbízott egy kollégát a műholdas területnek a művelésével. Ez a kolléga tartott tájékoztatókat a munkatársaknak a műholdak meteorológiai alkalmazhatóságáról.

1962-ben felbocsátották a Tiros-4-et is, annak alapján már úgynevezett NEF-analízisek, felhő-analízisek érkeztek, számkódba fejtve – a műhold pályája miatt korlátozottan. Ez volt az első meteorológiai információ, ami már aktuálisan közölte a műholdról származó, meteorológusokra vonatkozó felhőadatokat – már amennyiben a műhold feletünk haladt el – kb. 800 km magasságban.

1964-től már eljutottak hazánkba is a műholdképek, és ez volt az a lendítő erő, ami Tibort végképp elkötelezte a műhold-meteorológia mellett. Beleszeretett a témába: meglátni ezeket a csodálatos képeket lebilincselő volt számára: óriási lehetőséget érzett az új irány fejlesztésében. Első előadását a témában Sopronban, a vándorgyűlésen tartotta meg, nagy lelkesedéssel. Attól kezdve ezen a fórumon évente kérték föl előadásra.

1964 decemberében jelent meg Tünczer Tibor első tudományos cikke, amiben műholdfelvételek vetítésével mutatta be egy ciklon fejlődési folyamatát. Ez az Intézet saját folyóiratában, az Időjárásban jelent meg, de Amerikába is kikerült ennek a dolgozatnak az összefoglalója.

1966-ban Tibor ENSZ ösztöndíjjal fél évet Moszkvában, majd fél évet az Egyesült Államokban töltött. Jó alkalmat adott ez a tanulmányút arra, hogy a szocialista tábor és a nyugati világ eredményeit és kutatási irányait összehasonlítva, azokat a magyar viszonyokra vetítve, felhasználhasa tapasztalatait.

A műholdtechnika közben évről évre változott. A Tiros-műholdak után már az új típusú műholdak jelentek meg. Részben a Nimbus kutató műholdszéria, részben az ESSA, amely az első olyan operatív műholdcsalád volt, melyet úgy alakítottak ki, hogy részint az egész Földet figyelték, globális adatokat szolgáltatva a felbocsátó ország számára, részint pedig alkalmassá lettek közvetlen sugárzásra.

1980-tól már Tibor a Központi Légkörfizikai Intézet Műhold-meteorológiai Kutató Osztályának vezetője. Irányítása alatt megkezdődött a műholdfelvételek digitális kiértékelése és bemutatása a közszolgálati televízióban. Folytatva kutatásait is, melyek ebben az időben a felhőzeti mezőből származtatható meteorológiai információk meghatározására irányultak. Eredményeiről számtalan helyen jelent meg publikáció: az OMSZ Időjárás kiadványaiban, a Magyar Meteorológiai Társaság Légkör folyóiratában, a COSPAR és Interkozmosz kiadványokban, az Asztronautikai Tájékoztatókban és Közlönyökben. Részt vett az Űrhajózási lexikon, az Űrtan, a Távérzékelési Értelmező Szótár, valamint a Fejezetek a magyar meteorológia történetéből 1971-1995 kiadvány elkészítésében is.

A műhold-meteorológia terén elért külföldi és hazai eredményeket „Műhold-meteorológia” címmel 1988-ban, az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelent könyvében

foglalta össze. Ez a mű szolgált később a téma egyetemi oktatásának alapjául, s színvonalával elnyerte a Magyar Meteorológiai Társaság nívódíját. Oktatási tevékenységével 1973-tól 2004-ig hozzásegítette az ELTE meteorológus hallgatóit, hogy a Műhold-meteorológia című tárgy keretében megismerhessék ennek a szakterületnek a szépségeit. Emellett részt vett a Budapesti Műszaki Egyetemen a távérzékelési szakemberek képzésében, és előadóként az Országos Vízügyi Hivatal által hidrológusoknak szervezett nemzetközi posztgraduális továbbképzésben is.

2010-ig tagja volt az MMT választmányának; a Társaságban kifejtett tevékenységét 1988-ban Steiner Lajos- emlékéremmel jutalmazták.

Minden lehetséges műholdmeteorológiával foglalkozó intézménynek, szervezetnek, társaságnak tagja volt: a Magyar Tudományos Akadémia Meteorológiai Tudományos Bizottságának, a Matematikai Fizikai Tudományos Osztálya Űrkutatási Komplex Bizottságának, az Űrkutatási Bizottságnak, majd az Űrkutatási Tudományos Tanácsnak, a COSPAR Nemzeti Bizottságának és az OMFB távérzékeléssel foglalkozó Műszaki Tanácsának. Nemzetközi szinten a COSPAR „A földfelszín, a meteorológia és éghajlat tanulmányozása a világrúből” elnevezésű bizottság légkörrel foglalkozó albizottságának lett tagja. Számos COSPAR ülésen vett részt, az esetek többségében előadással. Az 1980-ban megrendezett budapesti COSPAR kongresszus meteorológiai szimpóziumáról a Pergamon Press által megjelentetett kötet szerkesztője volt. Az 1981-ben Hamburgban a „Mezokálajú megfigyelések és a rövid távú előrejelzés” témájában rendezett IAMAP (International Association of Meteorology and Atmospheric Physics) szimpóziumon a COSPAR említett bizottságának volt hivatalos képviselője.

1986-tól változás állt be az életében. Ekkor lett tudományos tanácsadó az OMSZ Központi Előrejelző Intézetében, majd 1991-től 1995-ös nyugdíjba vonulásáig az Országos Meteorológiai Szolgálat elnöke mellett tudományos titkári teendőket látott el. Koordinálta a kutatói tevékenységet, de folytatta műholdfelvételekre épülő kutatómunkáját is. Szerkesztette a Szolgálat angol nyelven megjelenő „Időjárás” című folyóiratát. A folyóirat szerkesztőbizottságának több mint harminc éve, jelenleg is tagja.

A szakmai munka mellett széleskörű ismeretterjesztő tevékenységet folytatott, elsősorban az Élet és Tudomány és a Magyarország című hetilapok hasábjain. Munkásságát három ízben miniszteri elismeréssel díjazták: 1986-ban Kiváló dolgozó kitüntetését kapott, 1995-ben Pro Meteorologia emlékéremben részesült és 2005-ben Schenzl Guido-díjjal tüntették ki.

A születésnapjára szervezett megemlékezésen megfogalmazódott, hogy nem csak a műhold-meteorológiával foglalkozó, meteorológus és űrkutató szakemberek, de más szakterületek munkatársai is sokat profitáltak az ő csendes, szerény, de kitaró és hihetetlenül lelkiismeretes, ösztönző munkájából.

Kívánunk jó egészséget és szellemi frissességben, erőben töltött további számos esztendő!